

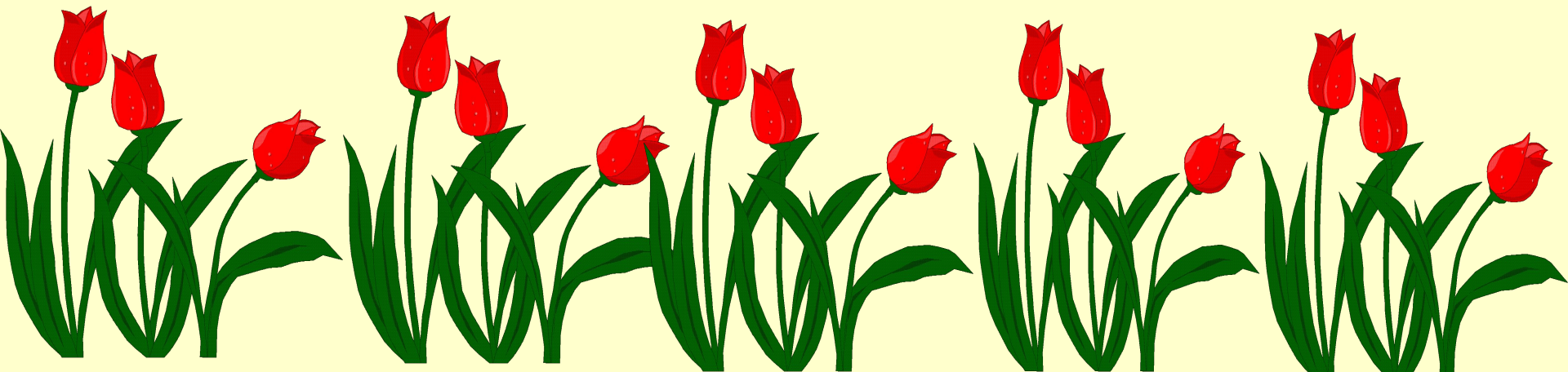
1. Қысым қандай физикалық шамаларға байланысты?

А. Күш пен ауданға

В. Уақыт пен ауданға

С. Жылдамдықпен күшке

Д. Жолға және күшке

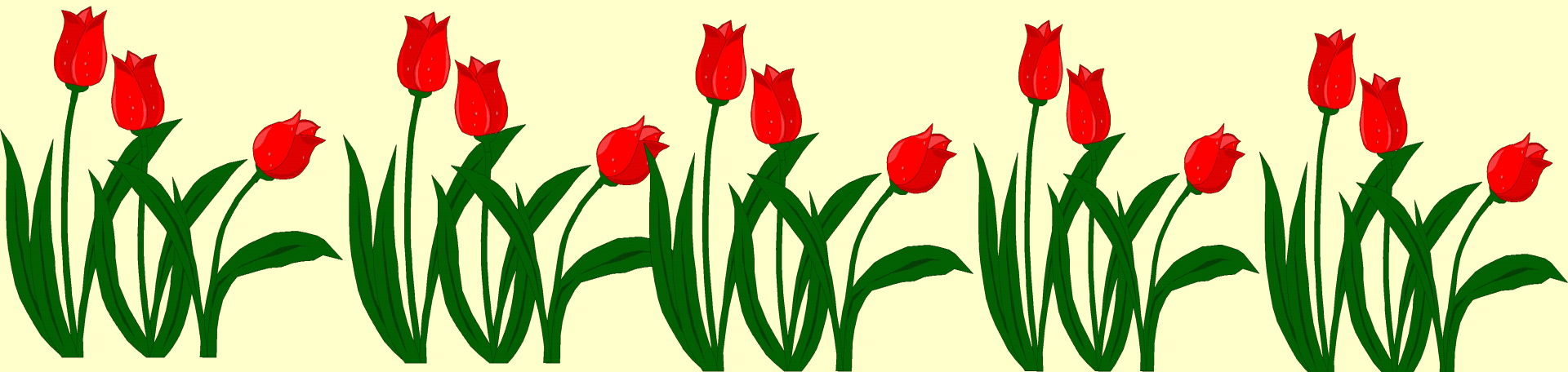
2. Сұйықтар мен газдар қысымды қалай тартады?

А. Барлық бағытқа бірдей

В. Жан-жаққа әртүрлі

С. Белгілі бір бағытта

Д. Дұрыс жауабы жоқ

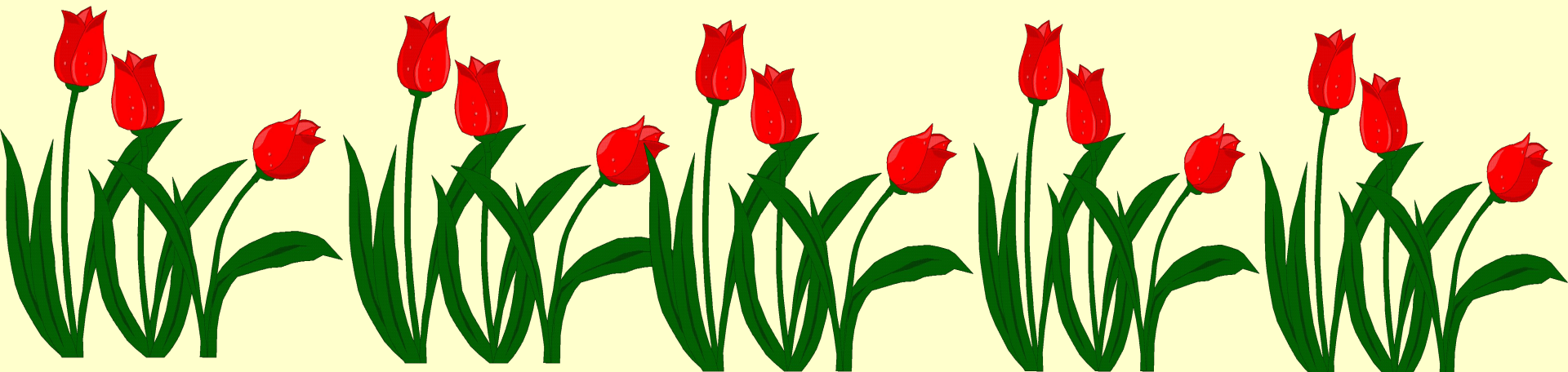
3. Газдың ыдыс қабырғасына түсіретін қысымы

А. Газ молеку-ң бірігуінен пайда болады

В. Газ моле-ң соқтығ-н пайда болады

С. Газ көлемін ұлғайтқанда пайда болады.

Д. Дұрыс жауабы жоқ

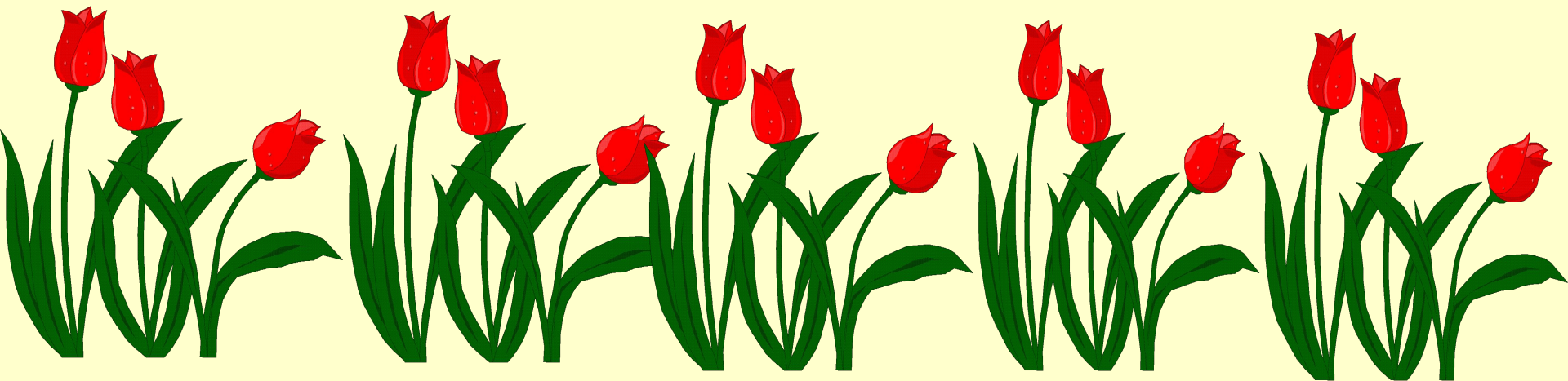
4. Қатынас ыдыстарға не жатады?

А. Кесе, шәйнек

В. Құмған, бөтелке

С. Дұрыс жауабы жоқ

Д. Шәйнек, құмған

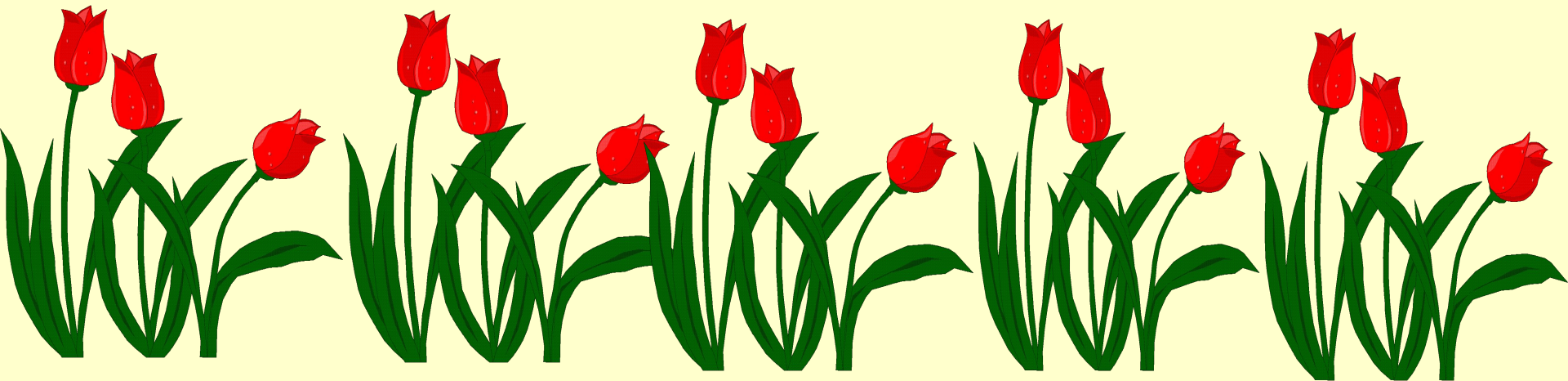
**5. Атмосфералық қысымның ауа райына
байланысты
өзгеретінін алғаш байқаған кім?**

А. Ньютон

В. Торричелли

С. Коперник

Д. Паскаль

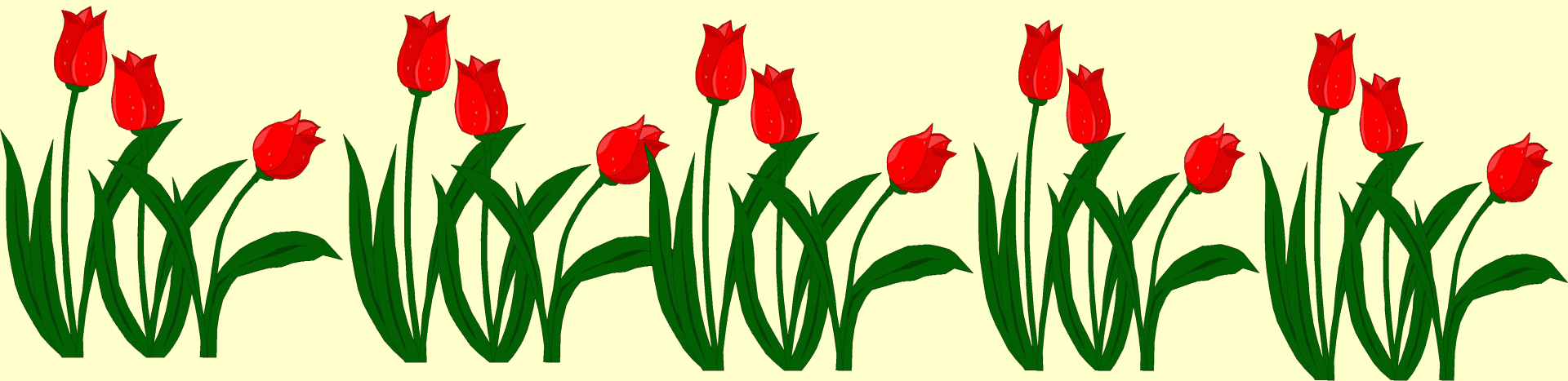
6. Қысым атмосфералық қысымнан төмен не жоғары болғанда қолданылатын құрал

А. барометр-анероид

В. барометр

С. манометр

Д. Дұрыс жауабы жоқ

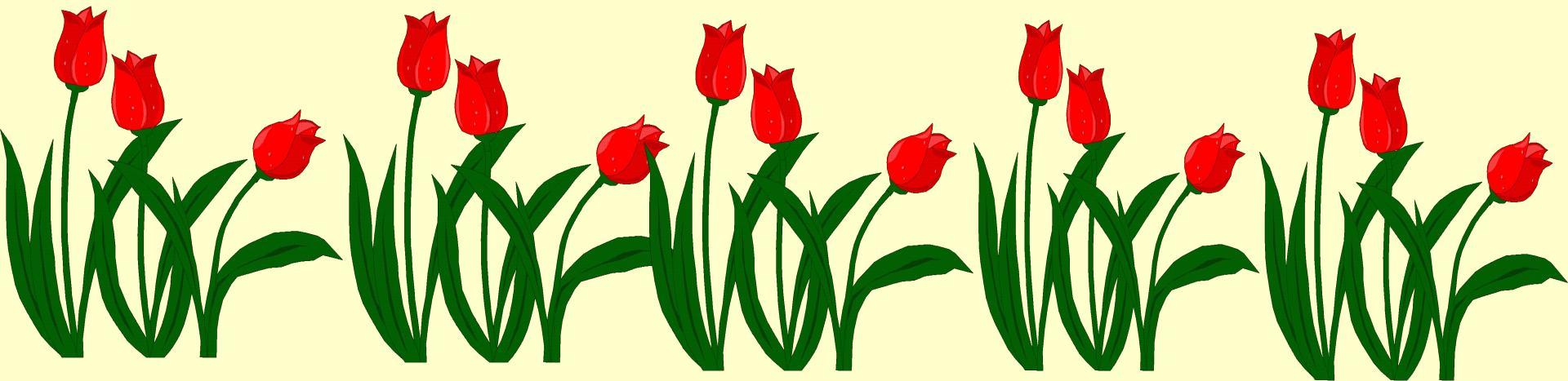
7.Альтиметр құралы қайда қолданады?

А.Паскаль заңына байланысты

В. Атмосфералық қысымға байланысты

**С.Ұшақтың ұшу биіктігіне
байланысты**

Д. Қысымға байланысты

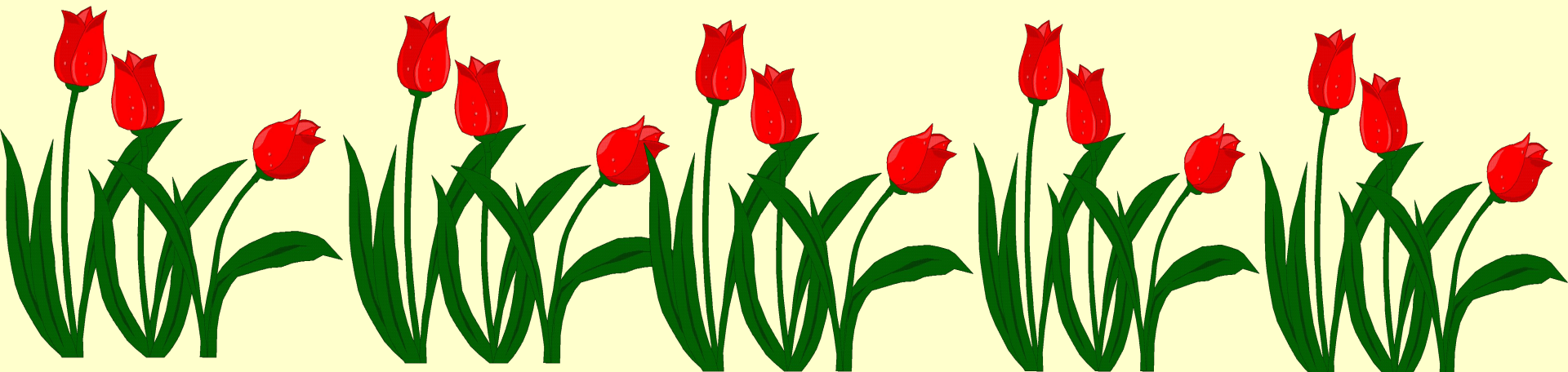
8. Манометр қандай мағына білдіреді? (грек)

А. Сирек, тығыз емес, өлшеймін

В. Су, ауа, өлшеймін

С. Ауа, өлшеймін

Д. Сорғы, өлшеймін

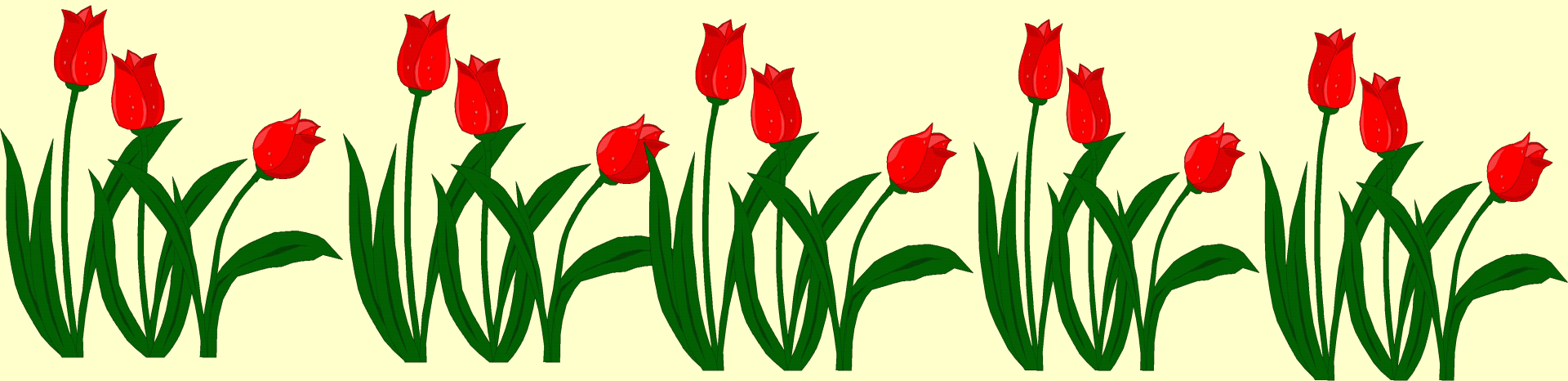
9. Адамның қан айналым жүйесіндегі қысым арнайы қандай құралмен өлшенеді?

А. барометрмен

В. манометрмен

С. альтиметрмен

Д. сфигмотанометрмен

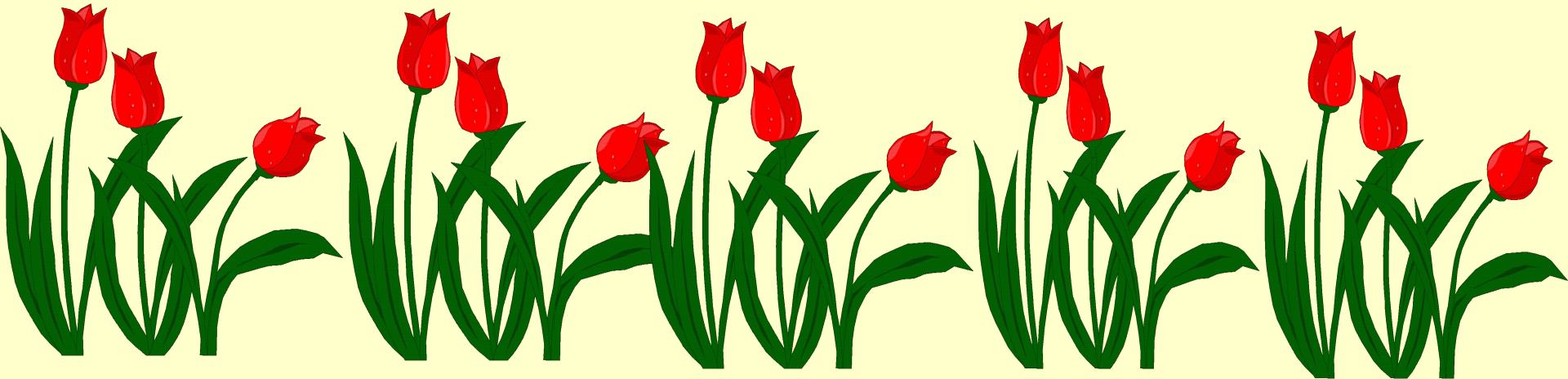
10. Атмосфераның ең төменгі қабаты.

А. мезосфера

В. стратосфера

С. термосфера

Д. тропосфера

1. Бос орынды
толтырыңдар: _____

_____

_____

_____ ҚЫСЫМ

деп атайды.

2. Қысымды латынның
_____ әрпімен белгілейді.

**3. Қысымды есептеу
формуласы**

Қысымды есептеу формуласынан

S- аудан

ен F- күштің

формуласын жазыңдар

5. Қысымның негізгі өлшем бірлігі:

---

6. Қысым бірліктері арасындағы байланысты жазыңдар:

$$1\text{кПа} = \underline{\hspace{2cm}} \text{Па} ,$$

$$1\text{МПа} = \underline{\hspace{2cm}} \text{Па},$$

$$15000\text{Па} = \underline{\hspace{2cm}} \text{Па}$$

7. Қай кезде сіз еденге көп қысым түсіресіз: қозғалмай тұрғанда ма, әлде жүргенде ме?

20.02.15ж

**Атмосфера
қысымның
биіктікке
байланысты
өзгеруі. Манометр.
Сорғылар.**

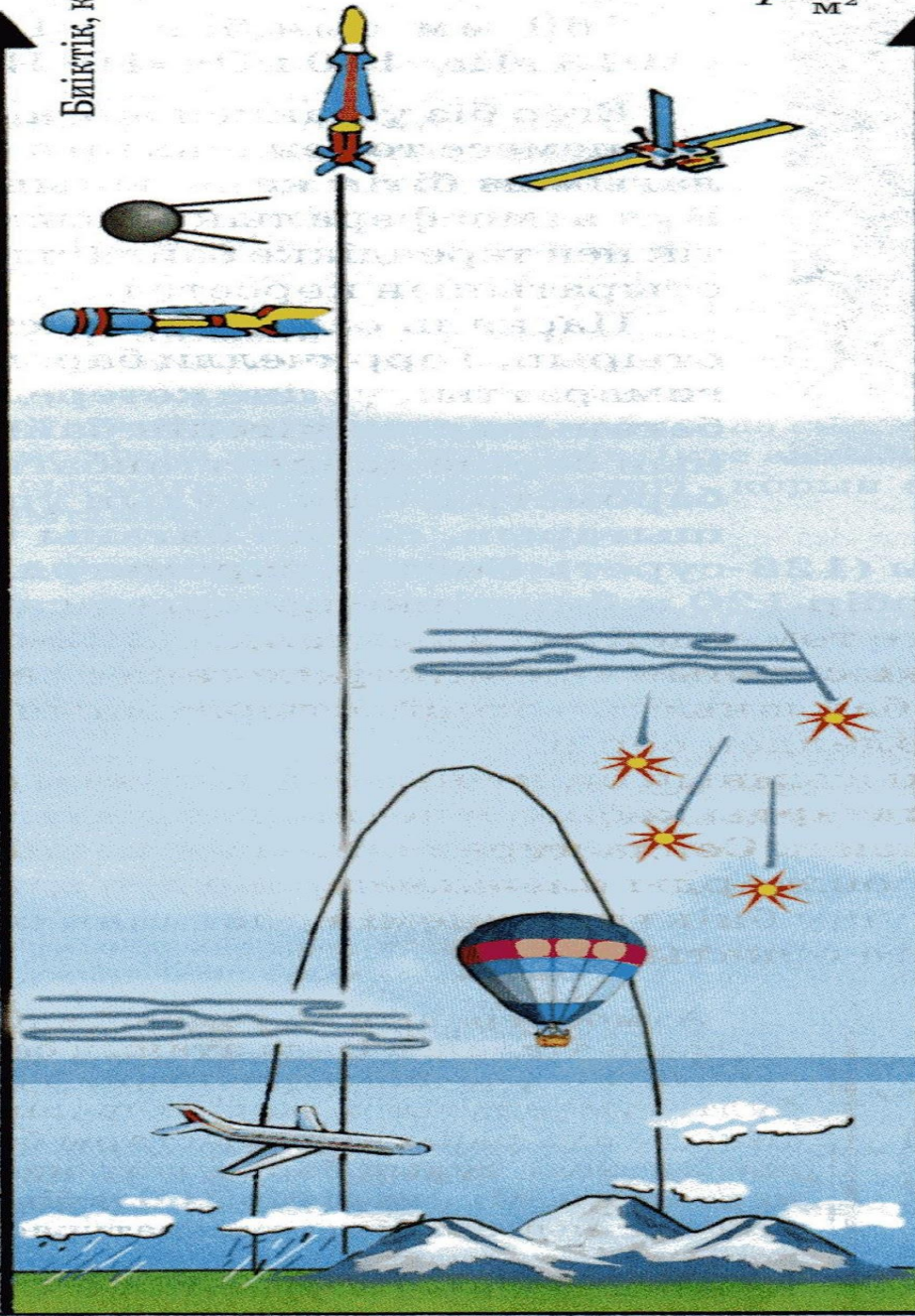
A stylized silhouette of a mountain range in shades of teal and blue, located at the bottom right of the slide.

2

ТРОПОСФЕРА
СТРАТОСФЕРА
МЕЗОСФЕРА
ТЕРМОСФЕРА

h, км
0
10
20
50
80
90
100
150
200
300
1000

Біліктік, км

$\rho \frac{H}{M^2}$

Қысым, Па

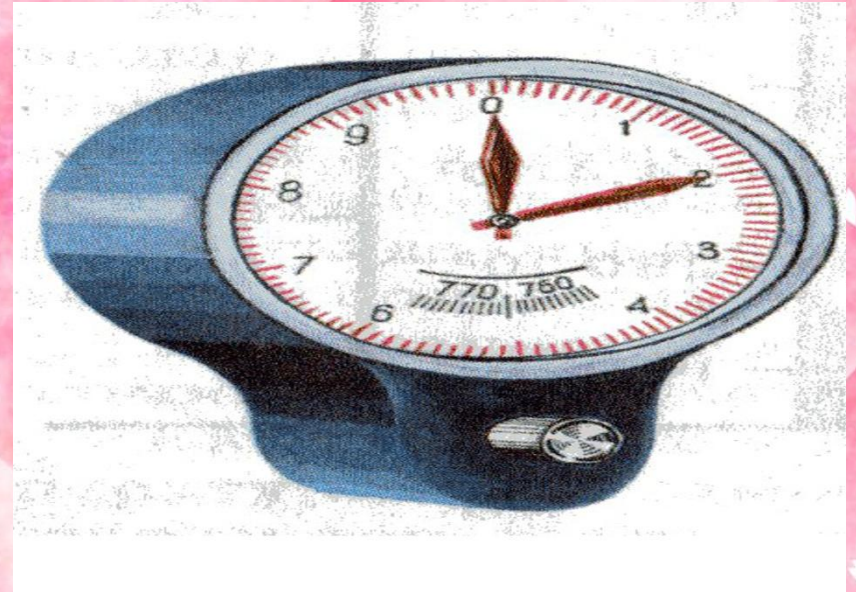
0,8 · 10⁻⁸
 1,5 · 10⁻⁶
 2,5 · 10⁻⁶
 4,0 · 10⁻⁶
 4,9 · 10⁻⁵
 2,5 · 10⁻¹
 1,2
 0,6
 0,25 · 10²
 0,9 · 10²
 12,4 · 10²
 54,4 · 10²
 280 · 10²
 1013 · 10²

ρ

Тығыздық, 10³ кг/м³

1 · 10⁻⁶
 1 · 10⁻⁵
 1 · 10⁻⁴
 1 · 10⁻³
 1 · 10⁻²
 1 · 10⁻¹
 1

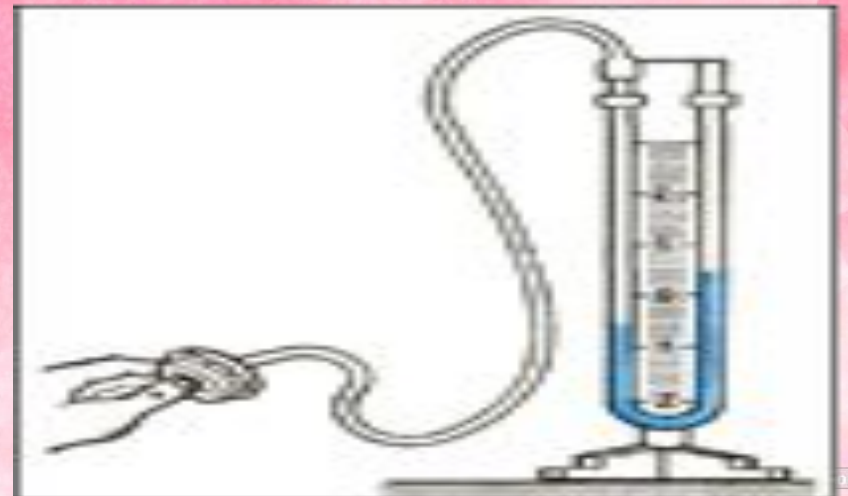
Альтиметр

Бурдон манометрі.

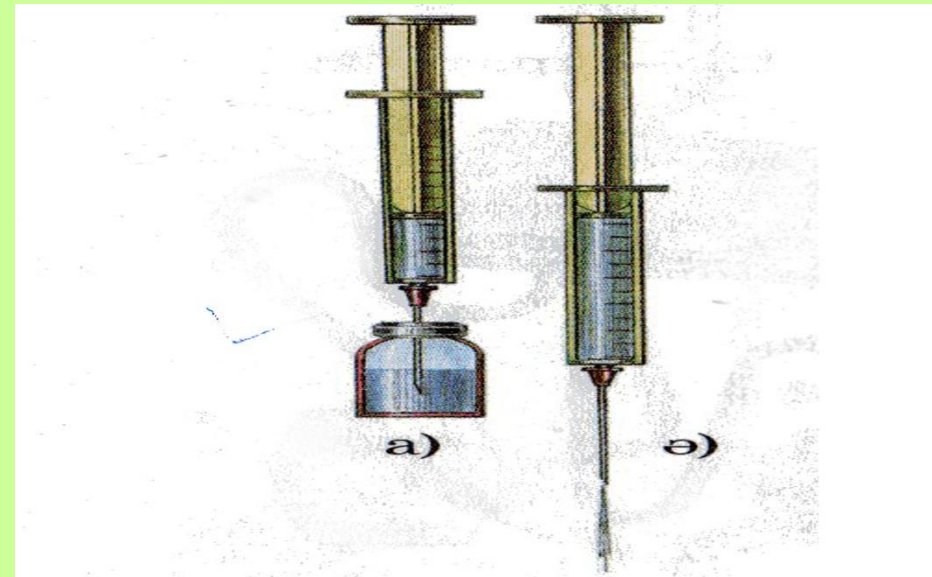
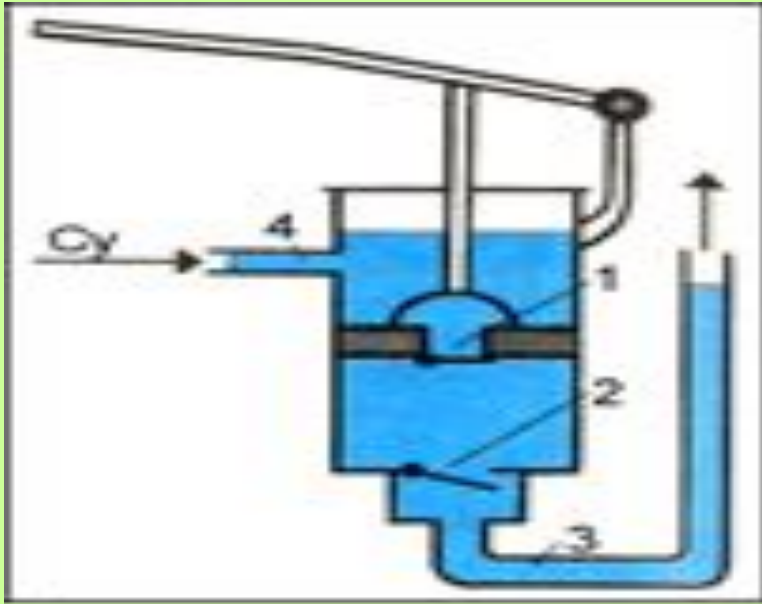

Манометр.

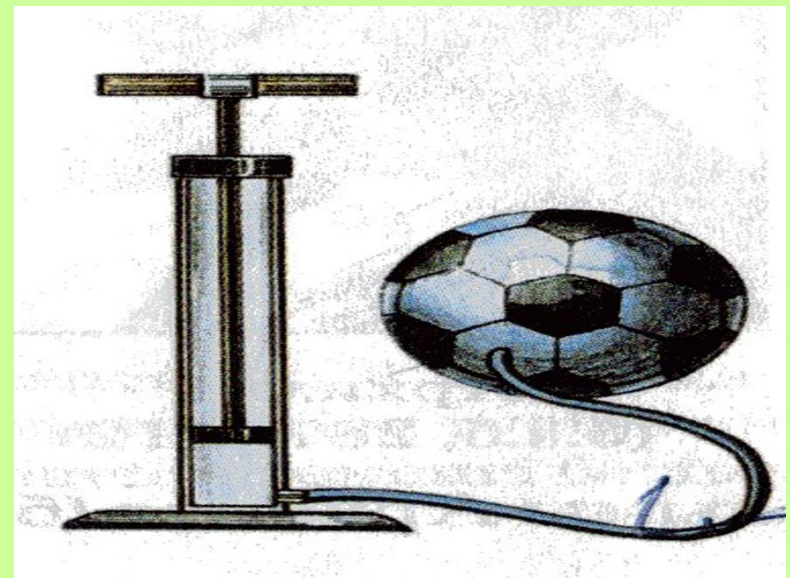
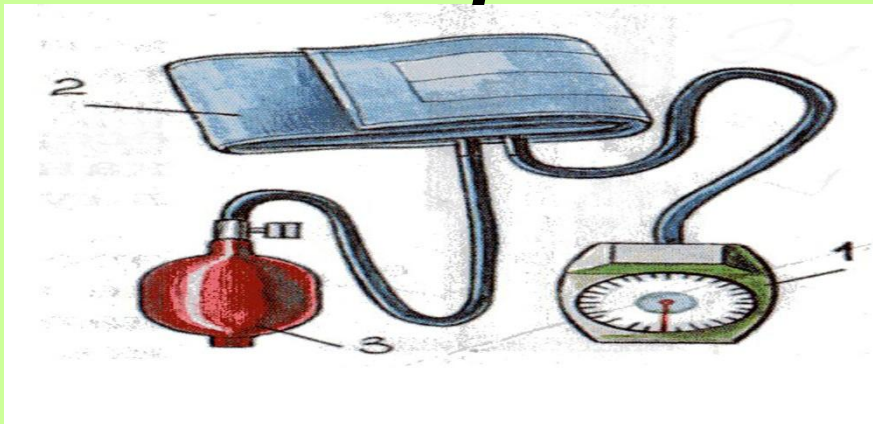

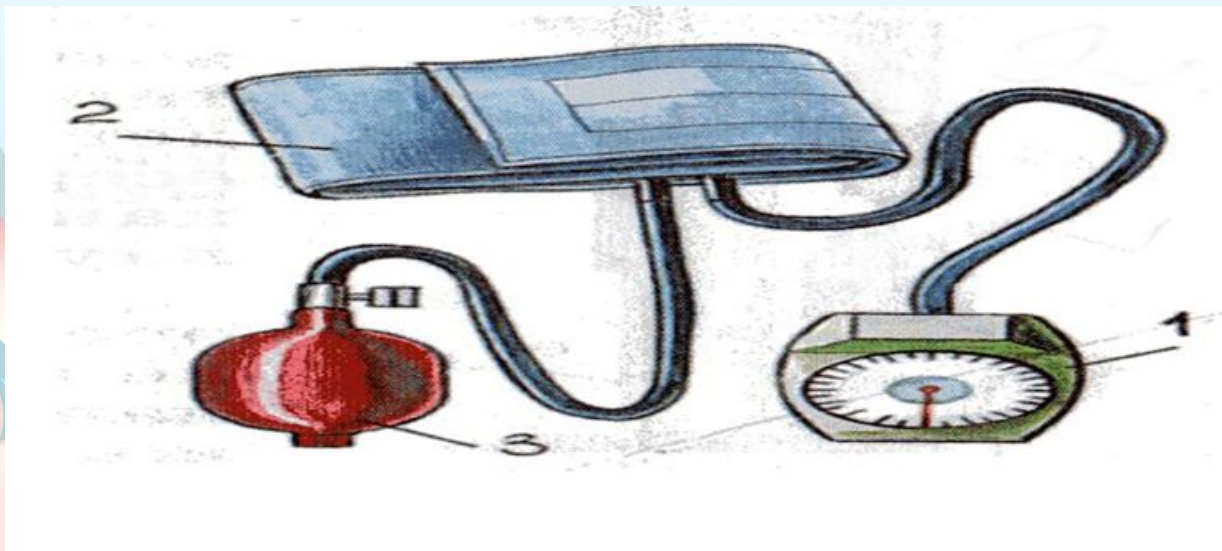
Сорғылар

Танометр

Танометр

Дені сау адамның қанының жоғары қысымы 110-120мм.сын. Ал төменгісі 70-80 мм.сын.бағ. шамасында.

Формулалар

$$P''=h \cdot P' / h_0$$

$$P=P_0 - P''$$

$$P_0=760 \text{ мм.сын.}$$

$$\text{бағ.} = 101325 \text{ Па} = 10^5 \text{ Па}$$

$$P_0=760 \text{ мм.сын.бағ.}$$

$$P' = 1 \text{ мм.сын.бағ.}$$

$$h_0 = 11 \text{ м}$$

Мұнаралардың биіктігі.

- 1. Мәскеудегі Останкино телемұнарасының биіктігі – 540м
- 2. Берлиндегі телемұнара биіктігі ----- 361,5м
- 3. Астанадағы бәйтерек мұнарасының биіктігі ---97м
- 4. Нью-Йорк қаласындағы «Бостандық» мұнарасының биіктігі ----- 93м

Есеп шығару.

Топтарға бөліп есеп шығару.

1. Барометр тобы: Останкино телемұнарасының биіктігі 540м.

Етегіндегі атмосфералық қысым қалыпты болғандағы оның шыңындағы барометрдің көрсеткіші қандай болады?

2. – Манометр тобы: Қалыпты жағдайдағы Берлин мұнарасының шыңындағы барометрдің көрсеткіші 727мм.сын.бағ.-на тең болса, онда оның биіктігі қандай?

3.-Альтиметр тобы: Астана қаласындағы Бәйтерек мұнарасының биіктігі 97м осы мұнараның басындағы атмосфералық қысым қаншаға тең?

4.-Сорғы тобы: Нью-Йорк қаласындағы «Бостандық» мұнарасының биіктігі 93м осы мұнараның басындағы атмосфералық қысым қаншаға тең?

BEKITY

Үйге тапсырма:

§44 оқу.

Жұмыс дәптерінен

60-беттегі

№5, №7, №8